

Opetusministeriö
copyright@minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntö 12.3.2010, Dnro 6/010/2010

Lausunto tekijänoikeuslain teknisestä uudistamisesta

Viestinnän Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua opetusministeriön valmistelemasta luonnoksesta tekijänoikeuslain teknisestä kokonaisuudistuksesta. Lausuntonaan liitto toteaa seuraavaa:

Pääviestit

1. Tavoite nykyistä selkeämmästä tekijänoikeuslaista on sinänsä kannatettava. Viestinnän Keskusliitto ei kuitenkaan puolla luonnosta tekijänoikeuslain teknisestä kokonaisuudistuksesta. Laki muuttuu entistä vaikeaselkoisemmaksi, kun lain säännökset järjestetään ehdotuksen mukaisesti uuteen järjestykseen. Lain sisäisten viittaussäännösten sisältö muodostuu myös aiempaa vaikeammin hahmotettavaksi. Liitto pitää lain nykyistä rakennetta parempana.
2. Lain teknistä selkeyttämistä huomattavasti tärkeämpää on lain asiasisällön pitäminen ajan tasalla. Liitto toivoo, että opetusministeriö käyttää resurssinsa lain teknisen hiomisen sijasta valtioneuvoston IPR-strategian toteuttamiseen.

Lakiluonnoksen ydinsisältö

Lakiluonnoksessa ei ole asiallisia muutoksia nykylakiin verrattuna. Lain pykälänumerointi on uudistettu siten, että juoksevan numeroinnin sijasta käytetään lukukohtaista numerointia. Lakiin ei enää sisältyisi numero- ja kirjainyhdistelmän sisältäviä pykäläitä. Pykälät ja luvut on otsikoitu kautta linjan.

Tekijänoikeuden lähioikeuksia koskeva nykyinen 5 luku on siirretty 2 luvuksi. Hyvitysmaksua koskeva nykyinen 2a luku ja kuvataiteen jälleenmyyntikorvausta koskeva 2b luku on siirretty teknisiä suojakeinoja koskevan luvun jälkeen ennen lukuja erinäisistä määräyksistä ja rangaistuksesta ja korvausvelvollisuudesta.

Lain selkeyden parantaminen

Tekijänoikeuslakia on koko sen voimassaoloajan kritisoitu vaikeaselkoiseksi. Kun laki koskee aineettomia oikeuksia, se pohjautuu asian luonnosta johtuen abstrakteille käsitteille.

Säännökset on myös kirjoitettu suhteellisen väljiksi ja yleisluontoisiksi, jottei laki vanhentuisi liian nopeasti teknisen kehityksen myötä.

Lain vaikeaselkoisuus aiheutuu osin myös vanhahtavasta kielestä ("päiväntapahtuman selostaminen aikakauskirjassa") ja säännösten paikoin huonosta kieliasusta.

Opetusministeriön luonnoksessa lain sisältöä on pyritty selventämään erilaisin lakiteknisin keinoin, mm. siirtämällä lähioikeuksia koskevat säännökset lähemmäksi varsinaista tekijänoikeutta koskevia säännöksiä. Tämän vuoksi myös lain sisäisten viittaussäännösten systematiikka on muuttunut.

Viestinnän Keskusliiton mielestä laki ei muutu selveemmäksi säännösten paikkaa vaihtamalla, vaan lopputulos on päinvastoin nykytilannetta sekavampi ja vaikeammin hahmotettava. Ongelmat liittyvät erityisesti erilaisiin viittaussäännöksiin, joiden määrä näyttää luonnoksen perusteella lisääntyvän nykyiseen verrattuna. Esimerkiksi tekijänoikeuden rajoituksia koskevassa nykyisessä 2 luvussa viittaussäännöksiä ei juuri esiinny, kun taas luonnoksen vastaavassa 3 luvussa lähes joka pykälä sisältää viittauksen muualle lakiin.

Viittaussäännökset ovat raskaslukuisia, koska niiden asiasisällön selville saamiseksi joutuu selvittämään useamman pykälän sisällön. Esimerkkinä voidaan mainita lakiehdotuksen 2 luvun 10 §, joka koskee tekijänoikeuden lähioikeuksia:

Mitä 1 luvun 2 §:n 4 momentissa säädetään, sovelletaan myös 2 luvun 1, 2, 7 ja 8 §:ään.

Mitä 1 luvun 3 §:ssä säädetään, sovelletaan myös 2 luvun 1 ja 8 §:ään.

Mitä 1 luvun 6 §:ssä säädetään, sovelletaan myös 2 luvun 1–3 ja 6 §:ään.

Mitä 1 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään, sovelletaan myös 2 luvun 1–3 ja 6–8 §:ään.

Mitä 1 luvun 9 §:ssä säädetään, sovelletaan myös 2 luvun 1–3, 7 ja 8 §:ään.

Näkemyksemme on, että luonnoksessa esitetyt lakitekniset muutokset eivät johda lain selkeytymiseen, vaan lopputuloksena on nykyistä sekavampi ja vaikeammin tulkittava laki. Tämän vuoksi emme kannata ehdotettua muutosta, vaan pidämme lain nykyistä rakennetta parempana.

Säännösten otsikointia pidämme hyvänä ehdotuksena, mutta pelkän otsikoinnin vuoksi lakia ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa.

Tekijänoikeuslaki olisi mahdollista saada nykyistä selkeämmäksi esimerkiksi kirjoittamalla auki lähioikeuksia koskevissa säännöksissä olevat viittaukset sekä modernisoimalla vanhahtavia käsitteitä ja parantamalla säännösten kieliasua.

Lain kehittäminen vastaamaan muuttuneita olosuhteita

Huomattavasti teknisiä muutoksia tärkeämpänä pidämme sitä, että lain asiasisältöä kehitetään vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Viestinnän alueella toimintaympäristön muutos on syvälle käyvä eivätkä aiemmat toimintatavat ja ajattelumallit esimerkiksi tekijänoikeuksista sopimisessa enää toimi. Lainsäädännön tulisi ottaa huomioon muutokset ja tukea yritysten mahdollisuuksia kehittää liiketoimintaansa, tarjota kuluttajille uusia tuotteita ja palveluita ja työllistää eri alojen tekijöitä.

Konkreettiset toimet tulisi aloittaa valtioneuvoston IPR-strategian toteuttamisella. Esitämme, että opetusministeriö käyttäisi tekijänoikeusresurssinsa tekijänoikeuslain asiasisällön kehittämiseen IPR-strategian mukaisesti. Lain tekninen parantaminen on tähän nähden toisarvoinen asia.

Viestinnän Keskusliitto ry

Håkan Gabrielsson
toimitusjohtaja

Viestinnän Keskusliitto on joukkoviestintäalan ja graafisen teollisuuden kattojärjestö, joka edistää toimialan yleisiä toimintaedellytyksiä tavoitteenaan turvata monipuoliset viestintäpalvelut suomalaisille. Viestinnän Keskusliitto edustaa noin 800 yritystä ja yhteisöä, jotka työllistävät noin 24.000 henkilöä. Edustettujen yritysten osuus joukkoviestintämarkkinoista on noin 80 %. Keskusliiton jäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen Radioiden Liitto ja Suomen Televisioiden Liitto.

Lisätietoja lausuntoon liittyen antavat tarvittaessa:

Håkan Gabrielsson
Toimitusjohtaja
hakan.gabrielsson@vkl.fi
Puhelin 09 2287 7304
GSM 050 558 1048

Satu Kangas
Johtaja, lakiasiat ja viestintäpolitiikka
satu.kangas@vkl.fi
Puhelin 09 2287 7305
GSM 050 433 7250